

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. aprila 1902.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Kako se prirejajo kmetijske
poskušnje?

(Konec.)

Umestno je tudi omeniti, da so pri malih kot večjih poskusnih parcelah potrebni pasovi mej posameznimi parcelami in nekoliko širši rabata okrog celega poskusnega polja.

Vse visoko zrasle rastline, kakor n. pr. žito, rade polegajo in težko bi bilo potem natanko ločiti žetev posamezne parcele, ako bi ne bilo ločilnih pasov, tudi za opazovanje rasti je kaj pripravno, ako imam pri vsaki parceli od vseh strani prost vstop. Pri pesi ali krompirju, ki stoje v oddaljenih vrstah narazen teh pasov ravno ni tako potreba, ker tu zmešnjava ni tako lahko mogoča, vendar je pa dobro, ako vnanjo vrsto pri vsaki parceli denemo ob žetvi iz računa, ker je mogoče, da nanjo še upliva sosednja parcela na pr. s svojim gnojem. Pa tudi ako pri pesi, repi, krompirju pridržimo ločilne pasove, se vnanja vrsta ne sme upoštevati, ker imajo rastline te vrste mnogo več prostora za razvoj na razpolago in bi ta okolnost pri majhnem številu rastlin poskus močno kazila. Pri teh po-

skusih se je ozirati tudi na prazna mesta, kjer ne raste nobena rastlina in je treba račun tehtanja z ozirom na ta pomankljaj popraviti ob enem pa tudi upoštevati, da so se rastline okrog praznin lahko lepše razvijale od ostalih; popravek torej ni enak poprečni teži vsake rastline pomnoženi s številom praznin, ampak samo del tega, morda polovica ali dve tretjini.

Ako imamo mesto gnojilnih poskusov druge kmetijske poskuse, se moremo vže preje navedenih splošnih načel natančno držati in pri tem se tudi najbolje držimo Drekslerjeve metode, samo da stopi na mesto različnega gnojenja kak drug činitelj. Ako hoče gospodar zvedeti in s poskusom določiti, katera žitna vrsta, katera pesa ali krompir da najboljši pridelek, tedaj postopa, na isti način, kot pri gnojilnem poskusu. Oni činitelj, ki dela razliko mej posameznimi parcelami je samo različni značaj vrste, ki jo hočemo preskusiti. Po natančnih navodilih, ki smo jih dali z ozirom na izvrševanje gnojilnih poskusov, se nam zdi popolnoma nepotrebno, še enkrat zabičevati, da je tudi tukaj prva zahteva: popolnoma enako ravnanje z vsemi parcelami, ki nosijo razne vrste rastlin in pa za vsako rastlinsko vrsto je več parcel neobhodno potrebno. Ker

navadno primerjamo poskušane nove vrste s kako vže davno udomačeno in aklimatizovano vrsto, zato zavzema ta domača vrsta na poskusnem polju isto mesto, kot pri gnojilnih poskusih nepognojene parcele. Vrednost posameznih preskušanih vrst se preračuni na ta način, da se pridelek vsake vrste primerja s povprečnim pridelkom domače vrste na obeh parcelah, ki ležita ob desni in levi strani preskušane vrste. Še bolj nego pri gnojilnih, je treba pri poskusih na razne rastlinske vrste polagati posebno važnost na to, da neprestano opazujemo rastlinski razvoj, ker razne lastnosti, ki se pri tem pokažejo, utegnejo bistveno določevati vrednost vrste za dotični kraj.

Ako bi mesto gnojenja in rastlinskih vrst hoteli preskušati kake druge vplive n. pr. razne načine obdelavati polje, tedaj postopamo na isti način, kakor pri opisanem gnojilnem poskusu ali poskusu na razne vrste. Ako bi imel n. pr. poskus nalogo določiti, kakšen vpliv da ima okopavanje na ječmenovo žetev, tedaj je treba z vsemi parcelami enako ravnati, razloček bi bil le ta, da bi eno okopali drugo pa ne; na mesto nepognojenih bi stopile tu neokopane parcele, na mesto pognojenih pa okopane, neokopanih parcel bi bilo čvetero, okopanih pa troje.

Ni potrebno te mreže še nadalje razpletati, dobili bi le razne spremenjave ene in iste naloge. Zahteve, ki jih stavim natančnemu kmetijskemu poskusu, so tako določene in Drekslerjeva metoda jim odgovarja tako natančno, da je vsak gospodar prav lahko v stanu na vsako vprašanje, ki si je postavi, s poskusom odgovoriti.

Živinoreja.

Če krava noče biti za pleme.

(Po nemški knjižici: „Sosedova živinoreja“, pisal dr. Stenert).

Štefanček ima lep hlev goveje živine. Vsi kupci in mesarji iz okolice se radi oglašajo pri njem. So pa njegove krave in telice tudi lepo rejene, gleštanja ne pogrešajo noben dan. Živali so lepo gladke in dlaka svetla. Nobena kaplica vode ne ostane na nji. Vendar pa Štefanček s svojo živino nikakor ni zadovoljen.

„Kaj imam od tega, ako se moja žival hitro spita, če pa za pleme ni za nič! Ti-le dve kravi se zopet ne bosta menda več gonili. Dve drugi pa, ki sta imeli teleta pred 6 in 8 dni, se doslej tudi še nista gonili. Zato se pa neka druga, onale bledormena goni redno na vsake tri tedne, ne da bi katerikrat ostala breja. Ena se goni preveč, druge pa čisto nič. Človek bi kar zletel. Ako bo šlo tako naprej, potem bom moral vso svojo govedo oddati mesarju.“

Tako je naš možiček dolgo, dolgo tuhtal nad svojim prekanjenim hlevom. Naenkrat mu šine dobra misel v glavo. Molče pograbi klobuk in boljšo palico in se poda k sosеду, ki ga tudi dobi doma. Temu potoži svoje težave.

„Tu mora biti vzrok krmitev“, mu odgovori sosed, potem, ko ga je dolgo časa molče poslušal.

„Jaz vsaj si tega ne morem drugače razlagati.“

„Kam vendar misliš, sosed!“ ga zavrne Štefanček. „V celi fari nikdo ne krmi živine tako dobro

kot pri nas. Jaz čisto nič ne varčujem z moko in otrobi.“

„Ravno to je, kar mislim“, smehljaje odvrne sosed. „Ti svojo živino veliko preveč pitaš, kar sem že tudi sam opazil. Za plemensko govedo pa stanje, ali kakor pravijo kondicija pitane ali na pol pitane živine nikakor ni primerno. Ako se enkrat nabere preveč tolšče v živalskem truplu, potem je živina za pleme znatno slabejša ali celo popolnoma nesposobna.“

„Toda svojih krav vendar ne smem pustiti, da bi lakote poginile“, mrmra Štefanček. „Prav shujšane živine jaz kar ne morem biti vesel.“

„Med shujšan in pitan je pa vendar še precej stopinj vmes, Štefanček“, odgovarja zopet zelo izkušeni sosed.

„Tu ne kaže družega, nego držati se zlate srede. Tudi zelo slaba krma ne pospešuje rodovitnosti. Tudi pri propali živini se zgubi nagon za parjenje. Sicer pa, če hočeš od mene zanesljivega dobrega sveta, potem si moram pred vsem ogledati tvoj hlev in gospodarstvo v njem. Morda najdeva še kak drug vzrok. Mislim pa, da sem na pravi sledi.“

„O da, to napraviva!“ pritrjuje Štefanček veselo. „Pojdiva takoj v moj hlev. V pol ure bomo dajali zobjanje in pri tem se lahko sam prepričaš, kaj živali dobivajo.“

Gresta. Prišedši v hlev vidita, da dekle ravno nosijo skupaj krmo za zobjanje. Krave so dobile poleg dobre, celo izvrstne rezanice veliko otrobov, ki so bili potrešeni na rezanico. V pijači so vrhu tega dobile že precejšno porcijo krmilne moke ali lanenih poglač (preš). Nazadnje je vrgel hlapec vsaki kravi še lep šop najboljšega sena za jasli.

„Tako, vse to dobivajo tvoje krave in telice?“ pravi zategnjeno sosed. „Za pitavno živino bi bila ta bogata krma prav dobra, za

plemensko žival je pa to veliko preveč, naravno je, da se nabere preveč tolšče, ki je rodovitnosti na potu. Razun tega je to krmljenje tudi predrago.“

Štefanek je pač poslušal, toda s sosedom nikakor ni bil enacih mislij. Pokazal je sosedu še dve drugi kravi. Ta jih otiplje na raznih krajih, da bi se prepričal koliko masti imata na sebi. Z glavo majaje pravi na to:

„Tudi te dve mladi kravi sta mnogo predebeli. Po zobeh soditi imata komaj po 4 do 6 let. Imeli sta največ po dve teleti, ker štejem tu na rogu dva telečja obroča.“

„Da, tako je“, potrdi Štefanček.

„Obe kravi sta zdaj, prva 4, druga 5 let stari in se nočeta nič več ubrejiti. Bila bi le velika škoda, ako bi jih moral vže zdaj oddati mesarju. Vedno sta imeli tako lepa teleta in tudi za mleko ju zelo obrajam. Precej bi dal, ako bi se hoteli zopet pojati in postati breji. Ravno v ti dve kravi sem imel toliko zaupanja. Vko bi vedel, kaj naj počnem.“

„To bova že še videla“, odvrne sosed. „Najpreje se moram o tvojem ravnanji z živino do dobra poučiti, potem upam, da ti morem dati dober svet, ki te ne bo goljufal.“

Namigne dekli.

„Ali se ti dve kravi nista več gonili, odkar sta imeli v zadnje telička? To je pred vsem važno, da zvem.“

„Pač, enkrat se mi je zdelo, da pride do pojatve“, odgovori dekla. „Bilo je ravno 26. dan potem, ko se je otelila, in ta čas je dala prva krava nekoliko manj mleka, kot po navadi. Krava je pri tem v rodilih nekoliko otekla, in venkaj se je cedilo nekoliko sluzi. Tudi je dobilo tele te krave lahko drisko, ki po navadi nastopi ako se krave gonijo. Že sem mislila, jutri se bo krava gotovo gonila. Toda naslednji dan je dala

zopet več mleka, sluz je zginila in driska pri teletu je v dveh dneh minula sama od sebe. Do prave pojatve pa le ni prišlo. Pred nekaj dnevi je zopet kazalo, da se bo nemara gonila, toda bilo ni nič pravega in danes krava ne da najmanjšega znamenja, da bi se gonila. Ravno tako, skoro do pičice je bilo z drugo kravo.“

„Potem so se krave natihoma gonile“, povzame sosed. „Zdaj mi je marsikaj jasnega. Živali se pri tihi pojatvi v resnici gonijo in se dajo z vspehom pariti, ker se tudi pri tihi pojatvi odloči jedno jajčece v jajčniku. Tiha pojatev pa ne trpi dolgo in ako se zamudi pravi čas, je prepozno. Zato je treba živali precej, ko se zapazi najmanjše znamenje pojatve, gnati k biku. Ako se pa to opusti, potem se čez 3 ali 4 tedne pojatev ponavlja, toda slabše nego prvič in v kratkem času spolni nagon popolnoma in za vedno zaspi, ako živali niso postale breje. Živali so potem za pleme seveda popolnoma nesposobne. Zato je bila pri vas velika napaka, da niste živali spravili takoj k juncu, ko ste opazili prva znamenja tihe pojatve. Tiha pojatev je v vseh hlevih, kjer se obilno krmi pogostna prikazen, posebno še, če se živina nič ne giblje na prostem. To pa posebno velja za tvoj hlev, ljubi moj Štefanček. Tvoja živina se veliko preobilno krmi in skoro celo leto ne pride raz verigo.“

Štefanček nekoliko molči, potem pa pravi: „Ali ni nobenega sredstva, da bi gonitev zopet zbudilo? Že večkrat sem slišal govoriti o tem.“

Sosed pravi: „Taka dražila sicer imamo, toda popolnoma zanesljiva pa le niso. Taka sredstva ki imajo v sebi dražilne snovi so na pr. ogrščno seme in ogrščne pogače, konopeljno seme in dr. Poskusi in daj osem dnij predno bi se imele tvoje krave goniti, ogrščnih pogač v pijači ali med zobanjem. Mesto ogršce daš lahko

tudi vsak nan dve pesti stolčenega konopljinoga semena. V obče je pa bolje, ako se nagon vzbudi z naravnimi pripomočki, kakor pašo in primernim krmenjem, nego z umetnimi sredstvi, ki naj se rabijo le tedaj, ako bi vse drugo spodletelo, kar pa tukaj, kakor upam, vendar le ne bode. Drugo tudi naravno sredstvo, vzbuditi nagon je to, da se postavi dotične krave v hlevu poleg bika. To sredstvo včasih prav hitro deluje. Večkrat tudi zadostuje, ako se zamorejo krave, ki naj postanejo breje, z drugimi kravami telicami slobodno gibati na prostem.“

„Moj junec je pretežek in prestar, tega nočem več s kravami pošiljati na pašo“, pravi na to Štefanček.

„Pošlji kljub temu prihodnji teden, ko bo ograja tvojega pašnika gotova, krave s starim juncem na pašo! Poleg tega jih krmi malo slabše nego doslej. Moko in otrobe pusti popolnoma proč, med rezanico devaj nekoliko več slame, in dajaj kravam poleg sena samo travo. V pijači jim zamoreš dati pač še nekoliko ogrščne pogače. Potem upam, da se tvoja živina ne bo več na tihoma gonila. Pa tudi, ako bi se zunaj na travniku to zgodilo, bo junec že pravi čas poiskal dotične krave in parjenje se bo izvršilo v pravem trenutku.“

„Tako storim!“ zakliče sedaj Štefanček, ki so mu izginili zadnji dvomi. „Toda kaj mi je storiti s kravo, ki se preveč goni, pa nikdar breja ne ostane?“

„Tu si moramo pa ogledati tvojega starega junca“, odloči sosed. „Zdi se mi, da za pleme že ni nič več kaj pripraven.“

Sosed se približa juncu, odpre mu gobec in pravi: „Star ravno še ni, k večjemu 3¹/₄ leta. Radi starosti bi ga torej lahko rabil še celo leto in še dalje, toda kakor vsa tvoja živina, je tudi bik mnogo predebel. Tudi se čisto nič ne pregiblje. Celó zimo je stal prav brez vsacega posla v hlevu. Ko

bi ga bil ti včasih zapregel, potem bi ga mogel rabiti še dolgo časa. Vendar je pa pri tej živali še mogoče, da mu paša pripomore do njegove stare rodovitnosti. Koliko ovsa dobi na dan?“

„Ovsa ne dobi nič, pač pa otrobov in moke.“

Sosed maje z glavo: „Ovsa tedaj nič, pač pa veliko moke in otrobov. Le pridno mu pokladaj teh dveh, ako hočeš bika spitati, in za pleme popolnoma onesposobiti! Ako ga pa hočeš še kaj časa ohraniti za pleme pripravnega, potem mu moraš dajati ovsa vsaki dan 2¹/₂ do 3 kg. Še en svet bi ti dal. Ako bi tvoja krava, ki se noče obrejiti, bila prihodnjič spet brez vspeha pri biku, potem jo spravi za enkrat h kakemu drugemu juncu. Pelji jo k mojemu sosedu v Gozdnik. Od tod je eno pičlo uro. Poznam onega junca. Precej mlad je še, in malokatera krava gre neobrejena od njega. Razun tega je za kravo tudi zelo dobro, ako se popreje nekoliko sprehodi. Vspeh paritve bo toliko gotovejši.“

Hvaležno stisne Štefanček do bremu sosedu desnico za njegove nasvete in poduk in mu obljudi, da se hoče natanko po njem ravnati. In to je tudi storil.

Ko je prišel sosed meseca sušca prihodnjega leta v Štefančkov hlev, da si ogleda novokupljenega junca, je našel v telečji ograji lepo število telet, ki bi brez njegovega sveta nikdar ne bili ogledali luči sveta.

Štefanček pa od tistih mali z otrobi in moko nekoliko bolj varčuje, zato pa poklada raje nekoliko ovsa.

Vinogradništvo in vinarstvo

Nekoliko namigov manjšim mle-karnam.

(Po „Alfovih vesteh.“)

Prvi in temeljni pogoj, če hočemo dobiti dobro, trpežno surovo maslo, je čisto, zdravo mleko. Za-

torej se je treba vže v hlevu pri molži in krmljenji potruditi za posebno snažnost. Imenitna je okolnost, da se mleko koj po molži odstrani iz hleva, kajti nobena stvar njegovi trpežnosti tako ne škoduje, kakor ako ga držimo nekoliko časa pri krvni toplini v zaduhlem, nečistem hlevskem zraku. Morda se pri izdelavanji mleka ne bo še nič poznalo, gotovo pa bistveno trpi dobrota mlečnih izdelkov. Mleko je treba precej po molži ohladiti. Čim preje se to zgodi, toliko bolje. Mleko se do razpošiljanja, ozir. do predelavanja postavi v mlečnih konvah v mrzlo vodo, zrak pa ima prost pristop. V bližini, kjer se mleko kaj časa hrani, ne sme biti hlev ali gnojišče ali jedilna shramba, ali kakoršnikoli ostri ali kisli duhovi, katere vse mleko le prehitro potegne nase.

Zasebne še veliko bolj pa združne mlekarne morajo gledati na to, da ljudje natančno spolnujejo njihove predpise; zato si morajo tudi pridržati pravico, da morejo, kadar se pokaže potreba preiskati njihove hleve in napraviti hlevsko preskušnjo.

Drugi pogoj za dobro, surovo maslo so čisti, zračni prostori v mlekarni. Treba je gledati in paziti, da ostane tlak vedno v dobrem stanju, da ima dovolj padca, da se zamore nesnažna voda urno odteči. Mnogokrat nahajamo po mlekarnah tlak v slabem stanju. V luknjah se potem nabira voda in mlečni ostanki, ki kmalu razširijo po celem prostoru slab duh. Najpripravnejši tlak je asfalt ali zemeljska smola, ni draga in še v slučaju poškodbe kaj lahko zopet popravi. Po navadi pa imamo pri nas tlak iz portland-cementa.

Vodni zapiralniki naj bodo tako napravljeni, da sami od sebe zabranijo, da ne morejo sopari iz odvodnega kanala priti v mlekarno. Za kanalizacijo so najboljše glazirane glinaste cevi, ki pa ne smejo biti preozke (15 do 20 cm), da jih moremo lahko osnažiti. Ni-

koli se ne sme dovoliti, da bi bili različni predmeti, kakor olje, milo, soda itd. v mlekarski delavnici, kajti s tem se le snažnost prostorov obtežuje. Tudi neposredna bližina mlekarnice mora se držati snažno, da ne pridejo slabi duhovi vanjo. Paziti je treba, da so stene vedno snažne, vsaj štirikrat na leto jih je treba s sveže gašenim apnom pobeliti. Shrambo za puter in smetano je najbolje namazati z „emajlovo barvo“, da se zamorejo potem stene omivati.

Kar tiče poslovanje samo je treba dodavatelje navaditi na točnost. Mleko naj se nikoli ne sprejema dalje nego 1½ do 2 uri in naj bo sprejemanje tako razdeljeno, da ne bodo vsi dodavatelji došli ob istem času, ampak v manjših partijah. Nikoli ne sme biti mnogo oseb v mlekarni, drug drugemu delajo napotje in motijo preglednost.

Dve stvari naj bosta prvi opominjevalki vsakega prinašalca pri vstopu v mlekarno 1.) stenska ura, ki vsakega opominja točnosti in 2.) tabla z napisom: „Kaditi prepovedano.“

Ko se mleko prevzame, naj mlekar nikari ne zabi, vsake mlečne konve poduhati in mleka z malo žličico pokusiti. Šele, ako ta poskus z jezikom in nosom ni pokazal nič nenavadnega, se mleko vlije v mlečno posodo na tehtnici. Kot zelo dobre so se izkazale v praksi tehtnice s kembljem ali utežom. So priproste in se ž njimi urno dela. Posebno se priporočajo tam, kjer je treba prevzemati mleko od mnogih manjših liferantov. Iz tehtnice se vzame lahko poskušnja za določitev tolsče, ker se da tu mleko lahko mešati. Tudi, ako ni vpeljano plačevanje mleka po tolsči, naj se vendar ne opusti, določiti trikrat na mesec tolsčni odstotek mleka vsake hiše.

Vedno je gledati na to, da so mlečne konve dobro pocinjene, kajti ako bi bile slabo pocinjene, bi

se lahko naselile razne napake pri smetani in putru.

Posebno pozornost je obračati na temeljito snaženje konev. Najbolje bi seveda bilo, ako bi se te v mlekarni sami zmivale. Tudi ima mlekarna največkrat na razpolago vroči par in ta posodo najtemeljiteje osnaži.

Na mlečnem zbiralniku mora biti dobro sito in mleko se mora, predno pride v mlečno zaloko ali basin precediti. Žal, da se mnogokrat opaža, da se mlečno sito rabi le toliko časa, dokler prvo trpi. Ko se pa enkrat mrežica prerabi in dobi luknjo, se sito ne pošlje v popravo, ampak se dela kar naprej brez njega.

Smetane ne puščaj nikoli, da bi visoko iz posnemalnika padala in se penila, najbolje je, speljati jo po malem koritcu v podstavljeno posodo.

Da dobimo dobro, jedrnato surovo maslo, je bistveno potrebno, da se smetana koj, ko pride iz posnemalnika, kar najhitreje in globoko ohladi. Slaba ali sploh neohlajena smetana da šmirasto, netrpežno surovo maslo in vendar se le redko nahaja po manjših mlekarnah smetanov hladilnik. Za ohlajevanje se je dobro skazal okrogli smetanovi hladilnik, ki se postavi pod smetanovo cev posnemalnikovo.

Po leti je večkrat težko globoko ohlajati, ker je voda pregorka. Tedaj se priporoča napeljati vodo najprej v leseno kač, v kateri so kosovi ledu. Tako posodo napravi lahko vsak sodar, je po ceni in se je pokazala praktično.

V mlekarnah po deželi se dela z večine po enkrat na dan in sicer dopoldne. Večerno mleko, ki pride zvečer v mlekarno, mora iti tudi ako so je ljudje vže doma ohladili še enkrat na hladilnik. Tudi tu se priporoča posebno po leti hladilno vodo s pomočjo ledu še bolj ohladiti. Mleko se postavi potem v mlečnih konvah v posebno korito iz cementa ali lesa na-

polnjeno z vodo in ostane tu čez noč do drugega jutra, ko se posname.

Mleko v konvah se pa ne sme hermetično zapreti, ampak pokrov se samo na lahko dene gori. Z nekaterimi kosi ledu se lahko voda v koritu še bolj ohladi. Če bi pa takega korita ne imeli, potem se zlije mleko v zbiralnik za polno mleko in se ohrani hladno na ta način, da se postavi vanje dve do tri (po množini mleka) mlečne konve, ki so napolnjene z ledom ali še bolje z zmrzlino mešanico. Umeva se samo ob sebi da morajo biti konve dobro pocinjene, od zvonaj dobro osnažene in da se dajo hermetično ali neprodušno zapreti. Zmrzlino mešanico si lahko sami napravimo na ta način, da denemo v konvo, držemo 20 do 25 litrov najprej okoli 10 cm na debelo ledu (kot oreh na debelo stolečnega), na to 2 cm stolčene soli, (dobra je navadna živinska sol), na to zopet led in sol in tako naprej, dokler ni konva polna. To zmes je pa treba napraviti neposredno pred uporabo, sicer se zgubi en del mrzlotnega učinka. Na ta način se tudi o vročem poletju mleko ohrani sladko.

Posnemanja vredno.

Načelnik neke mlekarske zadruge je dal naznaniti meseca sušca pretečenega leta vsem udom to-le:

„Da olajšamo častitim članom našega društva, da spoznajo vrednost svojih krav kot molznic, smo nabavili dve mlečni tehtnici za poskušnje, ki jih hočemo članom dajati na posodo. Pristojbina znaša za vsaki dan 5 novčičev. Kdor želi to tehtnico naj se zglaš; oglase bomo upoštevali po vrsti, v kateri so došli. Tehtnica se v mlekarni sprejme in se ima nepoškodovana tjakaj vrniti. Za članove, ki si žele tako tehtnico kupiti, posreduje načelstvo nakup po zni-

žani ceni. Preskušavanje mleka posameznih krav na tolščo se v naši mlekarni izvršuje vsakemu udu brezplačno. Potrebne steklenice se dajo zastoj. Priporočamo č. članom, da se poslužijo kar v največjem obsegu te naše naprave.“

Splošno.

Delavsko vprašanje na deželi.

Dnevnik „Slovenec“ priobčil je o „delavskem vprašanju na deželi“ zanimive članke, o katerih bi bilo želeti, da bi dali povod razpravljanju tega perečega vprašanja. V to svrhu jih priobčujemo tudi mi. Naj bi tudi naši čitatelji o tem vprašanju izrekli svoje misli.

I. Delavci.

Tiho in navidezno brez slabih posledic se vrši pri nas na Slovenskem mogočen tok našega priprostega kmečkega prebivalstva v mesta k tvorniškimi podjetjem kot službujoče osebo za najnižje poslovne sloje. Precejšen del našega srednjega meščanskega prebivalstva.

O tem, da se pri tem preseljevanju le komaj 5% povspne do tacega zboljšanja svojega socialnega življenja, se dandanes malo razpravlja. In tako i tu ogromna množina dela in se ubija, da se peščici izvoljenih dobro godi. Novodobna organizacija je s skupnim nastopom vsaj toliko dosegla, da imajo ti ljudje nekako življenje, če pametno in previdno ravnajo.

Opazujemo pa še drug tok. Iz naših pokrajin se izseljuje leto in dan vedno več kmečkega prebivalstva v tujino, v Ameriko, Nemčijo itd. Ta tok postaja vedno večji in bode pri sedanjih žalostnih razmerah na kmetih zavzemal vedno obširnejše dimenzije.

Saj pa tudi ni skoro drugače mogoče. Pogoji za obstanek, potrebe za obleko in življenje postajajo vedno težavnejši in bolj komplicirani. Zaslužka, ki bi zadostoval tem bolj ali manj opravičenim zahtevam, pa navadno ni.

Treba le pogledati med priprosto ljudstvo in našli bomo več nego se na videz misli, vidi in čuti — bede in vsakovrstnega pomanjkanja. Revno ljudstvo na deželi trpi in molči.

Resnica je, kjer ni dela, ni zaslužka. Vsak misleč in priden človek si zna ustvariti delo in ž njim zaslužek. Drugače je mnogokrat med priprostim kmečkim prebivalstvom. To se drži mnogokje le stare navade in šege, ne zna si pomagati. Pomoči išče in pričakuje od zunaj. Samostojno nastopiti, z duhom časa napredovati, s spremljenimi razmerami računati in se po njih ravnati, to mu je ponekodi skoro nemogoče. Le tam, kjer se veselo razvija naša narodno-gospodarska organizacija ali tuji uplivi delujejo nanj, tam se predrami iz svoje letargije.

Vsled tega opazujemo le preprogostoma, da življenski pogoji krajev, ki so oddaljeni od svetovnih prometnih zvez, v teku let let oliko spreminjajo, kolikor to povzročajo vnanji vplivi. Vnanji tuji vplivi so pa delovali v zadnjih 50 letih v marsikaterem oziru neugodno na naše kmečko prebivalstvo.

Poljedelstvo propada. Življenje postaja od dne do dne težavnejše, vsakovrstna bremena naraščajo vidno — dohodek in zaslužek pa rapidno padata in se zmanjšujeta.

Naše kmečko prebivalstvo v obče silno štedi in se pri vsaki priliki brani novih stroškov. Pa to mu vse nič ne pomaga. Kmetijski stan kljub temu hira in bode še huje hiral. Vse novodobne naprave merijo le na to, da se stroški povišujejo, o dohodkih se niko rad ne meni. Vsak drug stan si pri tem na ta ali drug način ve pomagati, za kmečki stan, kot najobsežnejši pa se ne najde pomoči. Najslabše se tu godi manjšim kmečkim posestnikom, kočarjem in užitkarjem. Ti so navezani poleg svoje kmetije na postranski zaslužek.

Dokler so ta stan na obsežnejših posestvih in na grajščinah zelo in redno uporabljali za delavce, dokler so posamezniki kot posli pri teh domovih imeli trajno službo, če tudi ne posebno dobro plačano, tedaj niso ti čutili vse ostrosti — siromaštva.

Drugače je dandanes. Kmetovalci opuščajo bolj in bolj redno obdelovanje zemljišč v lastni režiji. Če le morejo, dajejo njive v zakup. Isto store veleposestva. Kot poljski delavec si ne prisluži nobeden več toliko in trajno, da bi mogel računati na to, da bi ostal delavec vse življenje. Če si le more, si pomaga, da gre v mesto služiti ali pa se izseli v tujino. V zimskem času ga nikdo ne rabi, po več mesecev ni najmanjšega zaslužka. Ob času nujnega dela v pomladanskem, poletnem in jesenskem času ga vedo poiskati, toda le za posamezne dni. In tedaj dela pri najnapornišem delu od zore do mraka, plačati ga pa poljedelec ne more visoko. Edino hrana je pri kmetu dobra, kajpada ne povsod. Kadar ima poštena in dobra kmečka družina težko in naporno delo, tedaj so „struklji“ gotovo za kosilo. Iz lastne izkušnje ve kmet, da more delavec samo tedaj težka dela cel dan izvrševati, ako ima temu primerno hrano. To vedo pri nas istotako na pr. tuji delavci, kakor laški zidarji in takozvani „Prekmurci“ s Hrvaškega. Žal se pa dobe tudi take hiše, kjer se ponudi delavcu le žganje „jeruš“ za moči, kar jih ima.

To je pa tudi en vzrok, da se število težakov, dninarjev in enakih delavskih moči leto za letom zmanjšuje. Ta nedostatek bolj in bolj čutijo posestniki večjih zemljišč in veleposestev.

Posameznik si tu ne more veliko pomagati. Delavcem ne more dati boljšega ali pa celoletnega zaslužka, ker tudi njegova beda presega vse meje ali pa ima tako urejeno, da je dal velik del svojih kultur v zakup, vsled česar ne

rabi veliko delavnih moči, le za časa oranja, žetve, košnje jih rabi po nekoliko dni in tednov.

II. Posli.

K delavcem na deželi moramo prištevati tudi posle. Kakšne razmere najdemo tu?

Posli, kateri bi veliko let, po 10, 20 in več let služili pri eni hiši, postajajo vedno redkeji. Razni so uzroki, da se to več ne dogaja. O tem so mnenja in izkušnje tako različne, da se o tem ne da lahko pisati. Eno se pa vendar lahko reče, in to je: Število poslov na deželi bolj in bolj pojema in bode še bolj pojemalo, ker vse hiti dandanes le v mesta ali se izseljuje, ker ne najde na deželi več ugajajočega plačila in tudi ne obstanka.

Veleposestvo za veleposestvom se prodaja, razkosuje ali daje v zakup in množina potrebnih poslov se s tem znižuje. To posli čutijo, zato se odmikajo in si hite drugje kruh služiti. So pa seveda še drugi razlogi, slab zaslužek, slabo ravnanje itd., ki napote posle, da si poiščejo drugega kruha. Poljedelec jim v sedanjih razmerah težko ustreže.

Kajpada so tudi o tem mnenja in izkušnja silno različna. Eden zagovarja to, drugi ono, a resnica je, da pada število poslov na deželi leto za letom ter da to silno neugodno vpliva na kmetijstvo.

III. Kaj pa poljedelec?

Istina pa je, da pri teh razmerah silno trpi in največ izgubi — kmečki stan. Ta stan ima pod tem pritiskom neizmerno škodo. Z njim vred pa tudi država.

Akoravno se pri nas z vsemi silami na to deluje, da bi se naša država in posebno naša državna polovica prelevila v „industrično državo“, akoravno se je to v nekaterih kronovinah z lepimi uspehi doseglo, vendar jako dvomimo, da se bode to pri nas v naših slovenskih pokrajinah posrečilo. Bolj gotovo bodo prišli merodajni

krogi do prepričanja, da naj tu ostane kmetijski stan prvi in najobsežnejši sloj prebivalstva in da je stan treba okrepiti in podpreti, da bode dajal državi in človeški družbi dobre in delavne ude. Tudi v drugih državah so oblastva gledala in trpela izseljevanje svojih podanikov, zlasti v Nemčiji. Prišli so pa do izpoznanja, da s tem država silno slabi in hira. S pravimi pomočki znali so izseljevanje omejiti in to se dandanes ne vrši več v velikih dimenzijah.

Ako hočemo ta dvojni tok izseljevanja ali preseljevanja kmečkega prebivalstva do prave meje omejiti, je treba tem ljudem dati zopet dela in zaslužka in takoj se bode izseljevanje v sedanji meri ustavilo. Za toliko in toliko tisoč ljudij pridobiti dela, je pa težka stvar in je to lažje rečeno, nego storjeno.

Dva pomočka imamo: I. Širimo in pospešujemo razvijanje domače industrije po naših krajih. Industrija potrebuje delavskih moči in daje zaslužka celim okrajem. II. Podpirajmo kmetijski stan, delajmo na procvitanje in širjenje kmetijske vede, uredimo racionalno in intenzivno kmetovanje in naložimo velik del našega narodnega imetja v to podjetje. Tudi poljedelec potrebuje in sicer potrebuje mnogo delavskih moči. In akoravno kmetovalec ne more svojih delavcev tako dobro plačati kakor industrijec, plača jih vendar v toliko in tako, da ima pri tem delavec obstanek in življenje. V ogromni večini pa družega ne zahteva naše kmečko prebivalstvo.

Kako pa dosežemo ta smoter?

Naš kmečki stan je postal l. 1848 prost od grajščin, prost ie postal vseh osebnih in drugih sužnosti. Neprecenljiva dobrota je to in v resnici cesarski dar. Vendar v teku časa se je mnogo izpremenilo. Z odkupom od grajščin obremenilo se je vse poljedelstvo v Avstriji s približno 300 milijoni goldinarjev zemljiške odveze ne

oziraje se še na druge dolžnosti. To svoto je moral naš avstrijski poljedelec opravičencem izplačati in to svojo dolžnost je tudi vestno storil. To velikansko svoto je pri tem ves stan ob jednom izgubil kajti opravičenci niso ta denar vtaknili več v poljedelstvo, ampak poprijeli so se obrtnije, trgovine, ali ga naložili v državnih papirjih. Za to svoto je naš poljedelec obubožal. To svoto najmanj je on rabil, da je mogel pravilno obdelovati svojo zemljo, plačevati posle, vzdrževati poslopja, odrajtovati davke i. t. d.

Resnico tega dejstva kažejo najbolj očitno propadajoče grajščine s podrtimi gospodarskimi poslopji in v zakup danimi kulturami! Kak žalosten pogled nam podajejo te nekdanje tako živahne in življenja polne naselbine! Podobne so razdjanim mravljiščem! Nekdanj imelo je pri njih na stotine ljudi svoj kruh in grajščine so bile žitne zakladnice in kraji umne živinoreje, racionalnega gospodarstva, vzgled pridnih gospodarjev! Pa dandanes. Prazni so hlevi, prazne žitnice, prazni kozolci. Mrtvo je vse, nikogar ni, ki bi ta najlepši svet obdelaval. Njega gospodar biva v mestu, za svoje posestvo se ne briga dosti, ker mu ne donša mastnih dividend kakor državni papirji, tvorniška podjetja in trgovina. S svojega stališča kot posameznik ima morda prav. Vsak se mora v prvi vrsti truditi za svoj obstanek in za svoj poboljšek.

4. Država naj pomaga.

Vse drugače pa država. Ona ne sme gledati le za obstanek posameznika, celokupnost jej mora biti na srcu in pred očmi. Za vse se mora potegniti in tudi za najrevnejšega svojega državljana. Najrevniši so pa delavci na deželi in posli. Tem more samo država pomagati, sami si ne morejo. Delavci v mestih v skupni organizaciji uprizorijo štrajk, dr-

žava poseže v mes in njih zahtevam se često tudi ustreže. Delavski stan na deželi tega ne more storiti. V svoji bedi in nevednosti hiti v mesta in se izseljuje v tujino, upajoč dostikrat goljufivim obljubam, da bode tam našel zaslužek in ž njim obstanek.

Kako pa naj država pomaga tem tisočim delavcem in pošlom?

Edini in pravi odgovor na to je:

Vsi vidimo, kako se država in prizadete kronovine trudijo, da se po trtni uši uničeni vinogradi na novo regenerirajo. V ta namen podajajo strokovni poduk in z velikimi svotami kot brezobrestnimi posojili pomagajo revnejšim vinogradnikom pri njih namerih. Kaže se nam povsod povoljen vspeh. Kjer so vinogradniki že popolnoma obupali, tam nastajajo na novo lepi, zoreči in dobiček donšajoči vinogradi. Koliko rodbinam se pomaga pri tem na novo k obstanku in kruhu; koliko delavskih močij ima poleg tega zaslужka!

Ali ni isto pri drugih panogah kmetijstva mogoče?

Koliko obsežnejših posestev in malih zemljišč obdelavalo bi se vzgledno in bi ista donšala posameznim rodbinam in delavskemu stanu zaslužek in obstanek, ako bi imeli toliko sredstev na razpolago, da bi jih mogli v lastni upravi izvrševati! Ker pa nimajo sredstev, morajo gledati, da sploh nekaj dobijo, in zato dajejo zemljišča v zakup. Koliko pridnih delavcev in poslov pride pri tem ob stalen zaslužek.

Zato pa, ako je bilo umestno, da je država in da so kronovine pomagale z brezobrestnimi posojili pri obnovljenju vinogradov, zakaj ne bi isto pri drugih panogah kmetijstva storile, n. pr. pri živinoreji, poljedelstvu itd.

Jasno kot beli dan je, da ako bi država in kronovine pomagale z brezobrestnimi posojili obsežnejšim posestvom in malim zemljiščem,

nastalo bi isto živahno življenje in tekmovanje v raznih kmetijskih panogah, katero mora nastati, ako hočemo, da bode imelo množiče se prebivalstvo zaslužek in obstanek in katero je neobhodno potrebno postalo, ako hoče država dobivati vedno večje dohodke od svojih podanikov.

Predočujemo si le te slučaje: Država na pr. bi naznanila, da hoče za dobo 10 let dati naši Kranjski, in sicer kmečkemu prebivalstvu, 5 do 10 milijonov kron kot brezobrestno posojilo, in to tistim posestnikom, kateri se zavežejo, da bodo v lastni režiji uvedli po legi kraja bodisi vzgledno govejo živino, konjerejo, prešičjerejo, obdelovanje travnikov, pridelovanje žita, zelja itd. Koliko posestnikov bi se potrudilo za to posojilo?

(Konec prih.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 21.: M. Š. v Š. p. J. Moje krave so lepe in jih vedno lahko prodam, toda za pleme pa niso. Pitam jih dobro, hlev je snažen, kaj bi utegnilo biti vzrok, da niso za pleme?

Odgovor 21.: Berite članek priobčen v današnji številki našega lista pod naslovom: Če krava noče biti za pleme.

Vprašanje 22.: J. L. v D. Kake cevi bi nam priporočali za kanalizacijo mlekarne?

Odgovor 22.: Odgovor najdete v današnjem članku: Nekoliko namigov manjim mlekararnam.

S e j m i.

Na Kranjskem:

11. aprila	v Senožečah.
12. "	v Črnomlju in Št. Jerneju.
15. "	na Skaručni in Borovnici.
17. "	v Grahovem.
21. "	v Leskovcu pri Krškem, Vrhovcu (Kočevje), Dolih, in v Vrhu (idrij. okr.)
24. "	v Loki, Št. Jurju pri Gambergu, Hotredežu, Planini, Radovljici (za živino). Čr-nemvrhu in v Žužemberku.
22. "	v Motniku in Novemestu.
25. "	v Bučki, Grosupljem, Hotovljah, Kranju (konjski) in Št. Jurju pri Svibnem.

26. aprila v Semiču.
 27. " v Lukovcu.
 28. " v Bistrici (Notr.)
 1. maja v Boh. Bistrici (za živino), Svibnji, Tirni, Planini, Črnomlji, in na Travi (kočev. okraj).
 2. " v Boštanju.
 3. " pri Fari.
 4. " na Jesenicah, Ložu, Domžalah pri Mengšu.
 5. " v Ljubljani, Št. Gotthardu, Poljanah, Kočevju, Krškem, Litiji, Dobrničah.
 6. " v Šmarji.
 8. " na Toplicah, Završih.
 10. " v Brusnicah.

Na Štajerskem:

16. aprila v Sevnici na Savi.
 17. " v Kopeli pri Brežicah.
 20. " pri sv. Tilnu.
 21. " v Št. Vidu (blizo sv. Eme), in Šmarju (blizo Celja.)
 24. " v Hočah, Št. Jurju ob juž. železnici, Št. Jurju (Hrastovcu), Št. Jurju (v Švični) Kanižu, Ptuju in na Laškem, Zdolah (v soseski Pleterje).
 25. " v Kostivnici, Št. Jurju ob Taboru (za živino in blago) in Dobovi.
 28. " v Konjicah in Dolu pri Hrastniku.
 1. maja v Ljubnem, pri sv. Filipu v Veračah Ulimske fare, na Hojdini, sv. Barbari, Halozah, Lipnici, Muti in Velenju.
 3. " v Loki.
 4. " v Vidmu, Bistrici, Št. Jurju ob juž. železnici, sv. Lovrencu, Švični, Gor. Gradcu, in pri sv. Trojici (v Goricah.)
 5. " v Ponkvi, Studenicah, Pod-sredi, sv. Roku (pri Ptujem), Sevnici (na Dravi), pri sv. Mariji v Jarenini (v Sloven. goricah) Arnužu, Rogatcu, Velenju, sv. Barbari in Brežicah.
 6. " v Celju.
 7. " v Braslovčah in Konjicah in Spodnji Kostivnici.
 8. " na Polju.
 10. " na Hajdini.

Na Koroškem:

23. aprila v Milštatu.
 24. " v Gutštanju in Blatogradu.
 2. maja v Frižah, Koplji, Redendolu in Saksenbergi.
 3. " v Št. Andreju in v Terzi, Lavamintu in Oberdravbergi.
 5. " v Črni in Pliberku.
- Na Primorskem:**
15. aprila v Slivji.
 16. " v Kastelnovi (Nov. Grad.)
 20. " v Turjaku (dva dni).
 20. do 26. v Vidmu (Furlaniji).
 23. " v Tolminu in Cerknem.
 24. " v Homenu.

25. aprila na Kviškem (Quisca).
 26. " v Jelšanah.
 28. " v Brezovici.
 1. maja v Grobniku, na Bukovi.
 3. " v Sežani.

Pri posestnikih v Batujah in Selu

sredi Vipavske doline dobi se izvrstno novo belo vino. Cene zmerne. Obrne naj na župnika v Batujah, pošta Črniče. Goriško.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce prav lične in dr.

6000 na zeleno cepljenih trt

finih vrst, 3000 divjakov in dobrega ruderčega vina ima na prodaj Josip Rožman, Glovgobrod 1, pošta Brežica.

6000 na podlagi riparija cepljenih trt

razne plemenite vrste ima za oddati Ignac Zagorc, Vratno, pošta Št. Jernej, Dolenjsko.

V Buzetski občini v Istri

je še do 18.000 htl. črnega in 28.000 htl. belega vina na prodaj. P. t. gostilničarji in drugi interesentje naj se obrnejo na županstvo v Buzetu ali pa na tamošnje društvo za „štednju i zajmove“, katero posreduje prodajo neposredno od producenta.

Več tisoč trt

vkoroninjene in na zeleno cepljene ima za oddati: France Kerin, posestnik, Sv. Križ št. 36, pri Kostanjevci Dolenjsko.

Oglas iz Istre!

„Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorujejo se na te trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kurellča.

Kmetijsko društvo v Vipavi

- oskrbuje svojim članom:
- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
 - 2.) a) Razprodaja zajamčeno pristno vino, napravljeno iz grozdja svojih članov po novem franc. načinu po 30 kron in višej 100 litrov loco Postojna, bolj trda kislasta vina ruderče in belo (kakor cviček) iz hribov pa po znatno nižej ceni.
 b) Posreduje p. n. kupcem, ki želijo kupiti pristno vino po nižej ceni od 24 kron naprej nakup in odpošiljatev.
 - 3.) Prodaja iz svoje trtnice na Portalis in Monticolo požlahtnjene trte, beli burgundec, zeleniko, zelen po 14 vinarjev komad.
 - 4.) Prodaja iz svoje zaloge tudi pristni „tropinovec“, vzorec in cene na zahtevanje.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 30 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisano Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Kdor želi dobro, pristno istersko vino

kupiti, obrne naj se na preč. gosp. Josip Gojtan-a, župnik, Kaščerga, pošta Trviž — Istra.

Amerikanske sajnike

ima za oddati Andrej Pirce, Ravna št. 1, fara sv. Duh pri Krškem.

Veliko lepih in debelih hrastov

ima na prodaj: Ivan Dolžan na Maljevem brdu pri Goričah, pošta Kranj.

Več tisoč ključev

srednjih in prav močnih po 3, 5, 7 in 10 gl. tisoč, nekaj tisoč na zeleno cepljenih domačih vrst po 6 bolj močne po 10 gl. sto ima še za oddati: I. V. Koprivec, Brežice.

Iv. Mercina

v Zgor. Kašlju naznanja, da je željno seme razprodal.

Fizol

„Mauthnerjev brezperesni“ izborna dobra vrsta nizkega fizola, koja se pri meni že več let izvrstno obnaša in čudovito dobro rodi, razpošiljam v zaviti-kih po 5 kilogr. za 3 krone 80 vin. poštnine prosto. Katarina Zihlerl, Št. Jurij pri Kranju.

Veleposestvo

najlepše na Spod. Štajarskem, se zaradi bolehnosti posestnika proda za 80.000 kron. Pogoji ugodni. Dopise sprejema uredništvo tega lista. 147 6—1

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Trgovske novice.

Sladkorna konvencija še vedno, kar je umevno, razburja duhove. Sedaj se predlaga, da bi se naša domača produkcija varovala, da se potreba po sladkorju

kontingentuje. Po razmerju velikosti in dosedanje produkcije posameznih tovarn naj se namreč razdeli med tovarne pokritje potrebe po sladkorju v državi.

Vsak tovarnar bi dobil dovoljenje, izdelati na leto določeno količino sladkorja, in sicer bi od oblasti dobil določeno število privolilnih listov. Izdelano blago bi tovarnar potem z listi vred oddal rafinerju, ta bi se pa z dotičnimi listi oblasti nasproti izkazal, da je opravičen dotično količino rafinirati. S tem bi se varovali tovarnarji in rafinerji, ker bi se med nje po dosedanjem prometu porazdelilo prihodnje izdelovanje sladkorja.

Obrt.

Po „Slov. Listu“ posnamemo to-le važno razpravo:

Pletenice.

Eksporna študija o domačej kmečkej obrti.

(Iz Aleksandrije, Egipt.)

Nekaj mesecev je, kar sem obelodanil prvo črtico, nekako eksportno študijo o „krompirju“. Pri nas Slovincih je to pretežka stvar, nimamo niti strokovega lista, niti določenega kroga interesentov. Pa bodi kakorkoli, za sedaj si pomagam, kakor vem in znam; po časnikih, o kojih mislim, da znajo prizadetim to pod oči spraviti.

Domača obrt, stara domača obrt slovenska umira ter je ponekod že čisto izmrla. Kmečka domača obrt ter manjša mestna obrt sploh že dolgo časa ne more več z velikimi tovarnami iste stroke konkurirati. Manjša obrt ni niti „konkurenzfähig“ niti „eksportfähig“. Temu stanju med nami Slovenci skoro ni pomoči. Pomoč bi bila le v združenju slabih. Vendar vse skušnje zadnjih let so slabo izpadle. Naše nesrečne politične razprtije ovirajo v resnem, strokam primernem združenju. V vseh strokah, povsod, kjer velika tovarna izdeluje na debelo, je malim agonija, bedna smrt gotova dedščina.

Ni ga pravila brez izjeme! Nekaj domačih obrti je vendar uteklo tej usodi, opazovalec se začudeno povprašuje, kako je temu vendar-le mogoče. Cela tajnost obstoji v tem, da v dotičnej stroki ni velikih tovarn. Izdelek se ne da tovarnarskim

potom na debelo izdelovati. In da se tudi deloma dá, vendar velike tovarne ne morejo glede nekaterih vrst konkurirati z domačo obrtjo. Evo med nekaterimi drugimi domačimi obrti naše pletenice! Na več krajih Slovenije, na Goriškem, Kranjskem, Štajarskem in v Korotanu se izdelujejo še dandanes, v krajih, „bogatih“, po pesku, siromaštvu ter vrbovju pravim pravcatim atavističnim načinom. Če rečem atavističnim načinom, sem od resnice še oddaljen, kajti izdelujejo se dandanes slabše, hitrejši, cenejši, kakor pred dve sto leti — in Bog vé — morda celo pred tisoč leti. Krik zmagonosni, ki doni danes po celem svetu je: vladar „Dober Kup“. Bodi blago tudi slabejše, da le lepo izgleda ter je za malenkost ceneje, zmaga je gotova. In temu elementarnemu gospodarskemu zakonu modernih dnij se je seveda tudi domača kmečka obrt pletarska prilagodila naravnim potom, hočeš ali nočeš. Kar se pa sila čudim, je to, da se je prilagodila tako dobro, da je pobila in pobije radikalno vsako konkurenco. Vse vrste pletenic, ki grejo dandanes na Jutrovem, prihajajo še vedno le iz Slovenskega ter so skoro izključljivo delo kmečke domače obrti. V tej stroki je morda domača kmečka obrt zmagala, ker je ostala zvesta starokopitnosti. Ni pravila brez izjeme, zakaj če bi bila šla k oliko ter k dražjej ceni, bila bi gotovo že davno pokopana.

Ekspornost pletenic ni dosti važno vprašanje. Gospodarsko življenje jednega naroda se vendar sestavlja iz mnogobrojnih, jako različnih malenkostij, da tako rečem. Bodi tedaj ekspornost pletenic tudi malenkost, za prizadete kraje je vendar jako važno življenjsko vprašanje; povsem pa zasluži, da ga malce preiščemo.

Na Slovenskem se izdelujejo pletenice raznih vrst, največ se jih gotovo porabi doma v mejah črnžoltih kolov. Druge vrste pletenic s pokrovom za južno sadje grede na Primorsko in Laško za razpošiljatev južnega sadja, te vrste so na Jutrovem čisto neznane. Le tri vrste pletenic grede na Jutrovo, to so pletenice najpriprostejše kmečke vrste, veliki in manjši jerbasi, kakor se rabijo povsod na Slovenskem za hišno rabo, ki jih nosijo ženske na glavi. Tretja vrsta so canjkarji (Zecker) s polkrožnim držalom na ob roko.

Ekspornost konvencionalni izrazi so priekspornost pletenic sledeči:

1. *Mazzo da venti*, zavoj po dvajset. Kaj je zavoj po 20? To vsakdo razume, da bi prevoznina bila ogromna, če bi se pletenica ob pletenici nalagala. Manj prostora, manjša prevoznina. Največja pletenica vzdol, druga je samo toliko manjša, da baš v prvo notri gre, tretja v drugo itd. Tako je 20 jerbason v drugem, lahko z vrvico po ročeh na strani skupaj zvezanih. Takih 20 jerbason se imenuje laški: mazzo da venti, recimo slovenski: zavoj za dvajset.

2. *Mazzo da dieci*, zavoj po deset. Zavoj po deset je primeroma isto, to je deset pletenic ena v drugej, skupno zvezanih. Med zavojem po 20 ter zavojem po 10 so te-le razlike: a) kakor ime pove, je v prvem 20 kosov, v drugem le deset kosov jerbason. b) V zavoju po deset so večji, močnejši, solidnejši jerbasi; prvi jerbason nizdolu je večji, protje debelejšje, močnejše kakor pri zavoju po dvajset, ostalih devet istotako. V zavoju po deset so večji jerbasi, protje debelejšje, v zavoju po dvajset manjši jerbasi, protje priprostejšje, tanjšje. Povsod se rabi le belo, olupljeno protje brez izjeme.

3. *Panieri con archetto* etc. — canjkarji. Tretja vrsta pletenic, ki grede na Jutrovo iz Slovenskega, kakor sem že omenil, so canjkarji male vrste. Teh se zveže po pet ali če mogoče i več z držali skupaj z vrvico.

Cene eksportnim pletenicam se stavijo po sto kosov franko bordo Trst v frankih ali pakronah. Kdor ni praktičen, to-le še: 1 zavoj po 20 = 20 kosov, 5 zavojev = 5 × 20 kosov = 100 kosov; 1 zavoj po 10 = 10 kosov, 10 zavojev = 10 × 10 kosov = 100 kosov; 100 canjkarjev, kakorkoli že skupaj zvezanih = 100 kosov.

Edino praktično je le to, da se naloži najmanj en vagon vsakokrat. Koliko zavojev, bodisi po 20, 10 ali canjkarjev je mogoče na 1 vagon spraviti, mora praksa pokazati. Isti je natlačeno poln, da se vsak prostorček, v kolikor mogoče izrabi. Kdor hoče eksportirati, mora po poskusih izvedeti, koliko blaga gre prilično na en vagon. Ko to vé, vpraša še, koliko stane en vagon od domače postaje do Trsta izrecno v prosto luko postavljen (Triest, Frei-

hafen gestellt zum Schiff nach Alexandrien.) Špeditêr v Trstu: da spravi blago iz vagona na ladjo, vzame listine, i. t. d., stane za en vagon pletenic 13 K vsega skupaj (toliko računni Slovenec R. Pretner; kdor se potrudi, dobi morda še cenejših drugih.) Cena za 100 kosov franko bord Trst je tedaj: Cena 100 kosov loco domača postaja + železnica do Trsta + špeditêr. Potem takem bo vsakdo lahko ceno fob. Trst določil. 100 kosov (zavoji po 10 je po tem, kar je prej označeno, seveda precej dražji, nego 100 kosov) zavoji po 20.

(Konec prihodnjič.)

Obrtne novice.

Enketa o črevljarski obrti vrši se na Dunaju v uradu za delavsko štatistiko. Dosedaj so zaslišali 104 osebe, namreč 21 tovarnarjev za črevlje in trgovcev

s črevlji, 33 črevljarskih mojstrov in 50 pomočnikov in tovarniških delavcev in sicer vse te iz: Niževstrijške, Češke, Moravske, Galicije, Tirolske, Štajerske, Koroške in Kranjske.

Obrtnemu odseku naše poslanske zbornice predložil se bode v kratkem načrt zakona, ki daje stavbinskim obrtnikom prednosti glede zastavno-pravnega zavarovanja njihovih terjatev.

VABILO

na

VIII. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Trnovem registr. zadruge z neomejeno zavezo, kateri se bode vršil dne 27. aprila 1902 ob 4. uri popoldne v hranilničnih prostorih.

Dnevni red.

1. Prememba pravil.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Potrjenje računa za l. 1901.
4. Volitev načelstva in nadzorništva.
5. Slučajnosti.

Odbor.

VABILO

na

III. redni občni zbor

Gospodarskega društva v Trnovem registrov. zadruge z omejeno zavezo, za upravno dobo od 15. jan. do 15. dec. 1901, kateri se bo vršil dne 27. aprila 1902. ob 5. uri popoldne v hranilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računa za l. 1901.
3. Volitev načelstva in nadzorništva.
4. Slučajnosti.

Odbor.

ZADRUGA

† Aleš Bergant.

V Št. Jurju pri Kranju je v nedeljo 6. t. m. ob pol 11. uri umrl na svojem posestvu agronom gosp. Aleš Bergant. Pokojnik se je po dovršenih gimnazijskih študijah posvetil kmetijstvu. Doma je prevzel po svojem očetu ogromno posestvo, na Dunaju pa je ob jednem obiskaval predavanja na višji kmetijski šoli. Pred dvema leti je vstopil kot uradnik pri „Gospodarski Zvezi“, ter je bil marljiv sotrudnik našemu listu. Posebno je ljubil svojo rodno vas; veselje je bilo gledati, kako je navduševal posestnike za napredek v kmetijstvu; tudi sam je doprinesel marsikatero veliko žrtev, da bi jim praktično dokazal korist svojih nasvetov. Bil je več let predsednik šenčurske kmetijske podružnice. Bolezen, ki ga je več let nadlegovala v grlu, si je nakopal pri vojaki, dokler mu ni sinoči neizprosna smrt pretrgala niti življenja, polnega upov in idej. Spolnil je komaj 30 let. Pogreb je bil v sredo 9. t. m. ob 9. uri zjutraj. Blag mu bodi spomin! Toliko za

danes, v eni prihodnjih številka pa objavimo obširnejši životopis tega za kmetijstvo vnetega in zaslužnega moža.

Stroški za žitno skladišče.

Da ne bo treba pri ustanovitvi kmetijskih skladišč tavati v temi in da bomo mogli ob enem računati z resničnimi (reelnimi) številkami, podamo tu 2 računa, ki predočujeta stroške in dohodke poslovanja najprej v bolj majhnem in potem v večjem skladišču.

V obeh slučajih se postavimo na stališče, da je skladiščna zadruga navezana edino le na svoje ude, da torej ne pričakuje od nikoder nobene podpore, kar se pa v resnici skoro nikoli ne zgodi in da mora obrestovati zadrugne deleže in stavbeni dolg. Tudi pri preračunu letnega obrata smo vzeli raje nekoliko manj ugodne razmere ter si mislimo, da znaša letni obrat štirikrat toliko, kot ima skladišče obsega.

Pri manjšem skladišču je gonilna moč elektrika, ker pa bo

ta pri nas le bolj poredkoma dobiti, bomo vzeli raje petrolejevi ali bencinovi motor z eno ali dvema konjskima silama (1—2 PH), poleg tega imamo čistilnike in trijerje za vse žitne vrste, ki očistijo najmanj 3—500 kg v uri in manjši stroj za drobljenje (šrotanje).

Večje skladišče je na elektriko s 3—5 PH, čistilni stroji očistijo na uro po 25—30 metr. stotov, poleg tega ima večje skladišče še potrebna dvigala (elevatorje), stroje za odstranitev res, za obračanje in sušenje žita, precej velik drobilnik (šrotovnik), avtomatično tehtnico itd.

Ako je le količkaj mogoče in če niso stroški preveliki, bi bilo svetovati, da se napravi pod skladiščem še klet in ta porabi za shrambo krompirja, sadja, zelenjadi, kakor tudi za umetna gnojila, — saj so vse to primerni in hvaležni predmeti, da se ž njimi peča zadrugno skladišče.

Vzemimo torej manjše skladišče, ki ima prostora za 10 vagonov (t. j. 100.000 kg), ki torej

premeče na leto štirikrat toliko ali 40 vagonov žita, napravilo pa se je za 20.000 kron.

Pri tem skladišči so izdatki približno ti-le:

Skladiščnemu pazniku za vsa dela s šrotanjem vred, od 40.000 q à 12 vin.	480 kron
Stroški za gonilno moč (elektrika, petrolej ali bencin)	160 „
Obresti od stavbne glavnice po K 20.000 à 4 ^o / _o	800 „
Amortizovanje poslopja pr. 15.000 K 1 ¹ / ₂ ^o / _o	206 „
Amortizovanje strojev pr. 5.000 kron à 10 ^o / _o	500 „
Zavarovanje od 20.000 K poslopja in 16.000 K žita à 2 ^o / _o	72 „
Poprava in razno davki	82 „
skupaj	2300 kron

Dohodki:

Za šrotanje odpadkov (slabega žita, ki ga računamo od 4000 q à 5 ^o / _o) = 200 q à 40 v.	80 kron
Ako hočemo gori navedene stroške pokriti, moramo računati na letni obrat (4000 q) kot pristojbino za čiščenje in za skladišče na vsakih 100 kg po 56 vin.	2240 „
skupaj	2320 kron

Sedaj še proračun za večje skladišče, ki sprejme lahko 50 vagonov žita na enkrat, na leto torej 200 vagonov, kojega stroški znašajo 60.000 kron.

Izdatki:

Nagrada tajniku in načelniku	800 kron
Skladiščnemu upravniku od 20.000 mq à 6 vin.	1200 „
300 delavnih dnij à kron 2.50	750 „
Stroški za električno silo za 5 mesecev à kron 80	400 „
Odnos	3150 kron

Prenos	3150 kron
Obresti od stavbinske glavnice pr. K 60.000 à 4 ^o / _o	2400 „
Amortizacija poslopja v znesku 50.000 kron à 1 ¹ / ₂ ^o / _o	750 „
Amortizacija strojev 10.000 kron à 10 ^o / _o	1000 „
Zavarovanje poslopij za 60.000 kron in 5000 mq žita à 16 K 80.000 kron, skupaj za 140.000 kron po 2 ^o / _o	280 „
Poprave in razni izdatki, pristojbine in davki	140 „
skupaj	7600 kron

Sprejemki:

Za drobljenje odpadkov (od 20.000 mq à 4 ^o / _o = 800 q) = à 40 vin.	320 kron
Da poravnamo gori navedene stroške, moramo zahtevati za vsakih 100 kg očiščenega žita kot pristojbino za čiščenje in magacinažo po 38 vin.	7600 „
skupaj	7920 kron

Pri teh računih moramo pripomniti, da je letni obrat v štirikratnem znesku skladiščnega prostora zelo majhen in da je v resnici pri le količkah večjem vodstvu znatno večji (v Bilinu n. pr. obseže skladišče 20 vagonov, premetali pa so v 6. mesecih, namreč od 15. septem. do 15. marcija 141 vagonov žita.)

Kolikor večje je skladišče, toliko manjši so stroški, ki odpadajo na vsak kvintal in skladišče postane dobičkonosno, oziroma se lahko splačuje. Zato je dolžnost združnega vodstva, skrbeti za to, da gre blago kolikor moč urno iz pod rok, da se ga čim več premeče.

Ako je promet večji, se pomnože tudi dohodki združnega upravnika, in to je slednjemu v

boдрilo, da skrbi za take odjemalce, ki omogočijo kolikor se da nagel obrat.

Tudi stavbinske stroške smo vzeli rajše bolj visoke; ako jih je moč kaj zmanjšati, ne pomeni to nič drugega nego zvišanje rentabilnosti združnega skladišča, če pride zraven še kaj podpore od države, dežele, okraja, od kake občine ali od zasebne strani, toliko bolje za nas, v isti meri kot stopa podpore, se zmanjšuje obrestno breme.

Vender pa vže iz tega nikakor ne krasno naslikanega računa lahko sprevidi vsak pameten kmetovalec, da ima tako skladišče zdravo podlago in ako stoje na čelu pravi ljudje, zamore služiti prav izvrstno blaginji poljedelstva.

Semtertje se čuje tudi nazor, da ako bi bilo žitnih skladišč prav veliko, bi ne imele Raiffeisnove posojilnice dovolj denarja, ki bi ga dale na poroštvo v skladiščih naloženega žita. Toda tudi ta ugovor stoji na zelo slabih nogah. Ako bodo Raiffeisnove posojilnice lahko z dobičkom vporabljale svoj preostali denar v službi žitnih skladišč, se bodo čuvala, nalagati ga na dolgoletne obroke, ki so prikritim hipotečnim dolgovom prebito podobni in potem bo tudi dovolj denarja za mala skladišča. Večja skladišča pa, ki imajo svoj sedež skoro izključno v večjih mestih, bodo našla tudi pri drugih kreditnih zavodih pod enako ugodnimi pogoji kapital za lombardovanje vložnega žita, ki je najboljša zastava.

V tem torej ni nobene nevarnosti! Pač pa bi bilo nevarno, ako bi hoteli kje na vsak način ustanoviti žitno skladišče in bi se pri tem zanašali v prvi vrsti na mastno podporo. — No, zadruga, ki bi zidala ves svoj up in blagor na podpore družih, bi težko rodila kedaj doder sad. Ne samo, da so podpore večkrat precej suhe, ozirati se nam je tudi na to, da je nezmerno veliko ležeče na vod-

stvu in na kraju, kjer se ima napraviti tako skladišče. Dandanes si namreč skladišča od železnice proč, da celo le malo oddaljenega brez naravnostne zveze — niti prav misliti ne moremo.

Pa še na nekaj ne smemo pozabiti; da so namreč kmetovalci nekaterih krajev z ozirom na združništvo še strašno malo podučeni. V tem oziru so prav primerne besede, ki jih je prinesel „List za kmetijsko združništvo“ št. 2. 1899:

„Ako hoče žitno skladišče spolniti svoj namen in žito svojih članov dobro spraviti v denar, potem mora poiskati takih kupčijskih zvez, kjer se da blago vnovčiti za visoko ceno. Take zveze so pa le mogoče, ako je trgovsko občevanje trajno in oddano blago dobro. Nekarno žito se vedno lahko proda, slabo zelo težko: zato bi radi opomnili ono gospodo, ki samo tedaj najde pot k združnemu skladišču, kadar ima kaj blaga, ki ni nič posebno prida, da se da tako blago še dobro spraviti v denar le tedaj, ako so pota po katerih ima iti iz skladišča preje dobljena in poravnana“.

Te besede ostro obsevajo razmere, ki nas jih je učila žalna praksa. Žal da se nahajajo povsodi ljudje, ki niso zadovoljni z dobičkom, ki ga daje združno skladišče vsem udom, marveč hočejo po bolj ali menj nečistem potu pomnožiti svoj lastni dobiček: kjer se nahajajo taki življi v večini, tam je vse prizadevanje zastonj, tam je najbolje opustiti misel na združno skladišče. Kjer pa so le-ti samo posamezno — upamo, da je večinoma tako — tam naj se zadruga vže naprej zavaruje pred to točo zdravega združništva.

Kako oddajamo semena v prevoz na državni železnici?

Kakor v minulih letih, je dovolilo železnično ministerstvo tudi za te-

koče leto na c. kr. državnih železnicah polovično voznino pri pošiljatvah semen in sicer velja to za semena vsakoje vrste, kakor za žita in sočivje, za vsakovrstno deteljo in travo, za oljnata in repna semena, zelenjavo, sadna in gozdna semena, krompir itd.

Na polovico znižana voznina vender ne sme manj znašati, nego 8 h za 100 kg ali 0.2 h za 100 kg in 1 kilometer.

Pravica do navedene znižane voznine navezana je na sledeče pogoje:

1. Semena morajo biti naročena le od poljedelcev (kmetovalcev) v svrhu posejanja v lastnem gospodarstvu.

Posamezen kmetovalec ne sme na leto več naročiti, nego 500 kg.

3. Pri oddaji semen na železnico priložiti je voznemu listu poseben naročilni list, kojega je napisati po sledečem uzoru:

Naročilni list.

Jaz (ime naročnika)
v posestnik, najemnik
posestva (navede naj
se natančneje posestvo)
naročam s tem pri (ime tvrdke .
. v (množina) . .
. kilogramov (vrsta naroče-
nega semena) in se
obvežem, da istega ne odstopim
niti prodam kupcem, mlinarjem,
posedovalcem itd.

Kraj in dan

(Podpis)

4. Naročilni list potrditi mora „Gospodarska Zveza“ v toliko, da se množica naročenega semena strinja s potrebo naročnika in obsegom njega posestva.

5. Kmetijska društva itd. napravijo pod navedenimi pogoji lahko skupne naročne liste za svoje člane in jamčijo ista, da se semena res onim kmetovalcem oddado, za koje so bila naročena.

Skupni naročni list napiše naj se tako-le:

Skupni naročni list.

(Ime kmetijskega društva itd)
. v naroča s tem pri
(tvrdba) v (množina)
. kilogramov (vrsta naroče-
nega semena) za sledeče
člane:

(ime) kraj kilgr. . . .
„ „ „
„ „ „
i. t. d.

in se obveže, da izroči seme, kakor hitro dojde, navedenim društvenikom, koje bode ob enem opozorilo na posledice vsakoje zlorabe. Kraj in dan

Ime društva in podpis.

(Društveni pečat)

Skupni naročilni list mora tudi biti potrjen od „Gospodarske Zveze“.

Opozarjamo vse kmetovalce, kmetijska društva na navedeno važno naredbo, koje ugodnosti naj se pri naročbah semen vsakoje vrste vedno poslužujejo.

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

Za mesec januar:

Hranilnica in posojilnica v Česnjici:
Prejemki 17630 K 67 h, izdatki 13267 K 97 h, denarni promet 30898 K 64 h, prejete hranilne vloge 5044 K 27 h, izplačane hranilne vloge 7270 K 46 h, dana posojila 3993 K — h, vrnena posojila 3130 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Šmarji pri Ljubljani: Prejemki 12412 K 13 h, izdatki 11112 K 01 h, denarni promet 23524 K 14 h, prejete hranilne vloge 6313 K — h, izplačane hranilne vloge 2410 K 51 h, dana posojila 900 K, vrnena posojila 1690 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Št. Rupertu: Prejemki 5431 K 39 h, izdatki 5299 K 83 h, denarni promet 10731 K 22 h, prejete hranilne vloge 3400 K — h, izplačane hranilne vloge 760 K — h, dana posojila 1520 K, vrnena posojila 610 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Stariloki: Prejemki 24687 K 97 h, izdatki 20021 K 68 h, denarni promet 44709 K 65 h, prejete hranilne vloge 7766 K 73 h, izplačane hranilne vloge 6629 K 28 h, dana posojila 1000 K — h, vrnena posojila 1400 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Dobrepoljah: Prejemki 53539 K 85 h, izdatki 49204 K 75 h, denarni promet 102744 K 60 h, prejete hranilne vloge 31880 K 14 h, izplačane hranilne vloge 26666 K 38 h, dana posojila 16270 K — h, vrnena posojila 11691 K 20 h.

V mesecu februarju:

Hranilnica in posojilnica v Selch: Prejemki 9710 K 98 h, izdatki 6594 K 44 h, denarni promet 16305 K 42 h, prejete hranilne vloge 5262 K 72 h, izplačane hranilne vloge 2206 K 98 h, dana posojila 2630 K, vrnena posojila 560 K.

Hranilnica in posojilnica v Škocijanu pri Dobravi: Prejemki 7998 K 35 h, izdatki 6485 K 28 h, denarni promet 14483 K 63 h, prejete hranilne vloge 4337 K — h, izplačane hranilne vloge 846 K 16 h, dana posojila 5620 K — h, vrnena posojila 430 K.

Hranilnica in posojilnica v Črnem vrh nad Idrijo: Prejemki 3300 K 57 h, izdatki 2560 K 35 h, denarni promet 5860 K 92 h, prejete hranilne vloge 1939 K 30 h, izplačane hranilne vloge 1451 K 70 h, dana posojila — K, vrnena posojila 66 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Tržiču: Prejemki 5263 K 32 h, izdatki 4359 K 26 h, denarni promet 9622 K 58 h, prejete hranilne vloge 4567 K 20 h, izplačane hranilne vloge 140 K, dana posojila 500 K, vrnena posojila 24 K.

Hranilnica in posojilnica v Rovih: Prejemki 4211 K 93 h, izdatki 3428 K 29 h, denarni promet 7640 K 22 h, prejete hranilne vloge 2058 K — h, izplačane hranilne vloge 221 K 75 h, dana posojila 1819 K 53 h, vrnena posojila 1600 K.

Hranilnica in posojil. v Zgor. Besnici: Prejemki 557 K 48 h, izdatki 466 K 50 h, denarni promet 1023 K 98 h, prejete hranilne vloge 500 K — h, izplačane hranilne vloge 451 K, 45 h, dana posojila 10 K — h, vrnena posojila — K — h.

Hranilnica in posojilnica v Gorjah: Prejemki 10620 K 44 h, izdatki 7211 K 53 h, denarni promet 17831 K 97 h, prejete hranilne vloge 6045 K 13 h, izplačane hranilne vloge 2518 K 96 h, dana posojila 2426 K — h, vrnena posojila 1367 K 75 h.

Hranilnica in posojilnica v Cirknici: Prejemki 23427 K 38 h, izdatki 18813 K 58 h, denarni promet 42240 K 96 h, prejete hranilne vloge 13804 K, 74 h, izplačane hranilne vloge 6046 K 47 h, dana posojila 3180 K, vrnena posojila 1560 K.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu: Prejemki 10292 K 84 h, izdatki 10155 K 88 h, denarni promet 20448 K 72 h, prejete hranilne vloge 2894 K 96 h, izplačane hranilne vloge 1211 K 81 h, dana posojila 5980 K, vrnena posojila 5295 K 72 h.

Hranilnica in posojilnica za Trebelno: Prejemki 7156 K 40 h, izdatki 5883 K 68 h, denarni promet 13040 K 08 h, prejete hranilne vloge 3600 K — h, izplačane hranilne vloge 1527 K 69 h, dana posojila 1020 K — h, vrnena posojila 1296 K.

Hranilnica in posojilnica v Črničah: Prejemki 7347 K 32 h, izdatki 4376 K 01 h, denarni promet 11723 K 33 h, prejete hranilne vloge 4777 K 44 h, izplačane hranilne vloge 832 K 50, dana posojila 1370 K — h, vrnena posojila 440 K.

Hranilnica in posojilnica v Škriljah: Prejemki 1562 K 98 h, izdatki 571 K 26 h, denarni promet 2134 K 24 h, prejete hranilne vloge 109 K 18 h, izplačane hranilne vloge 512 K — h, dana posojila 40 K, vrnena posojila 1400 K.

Hranilnica in posojilnica v Srednji vasi: Prejemki 12971 K 41 h, izdatki 12371 K 95 h, denarni promet 25343 K 36 h, prejete hranilne vloge 8846 K — h, izplačane hranilne vloge 1977 K 59 h, dana posojila 4230 K, vrnena posojila 1120 K — h.

Hranilnica in posojil. v Frankolovem: Prejemki 6488 K 37 h, izdatki 2110 K 52 h, denarni promet 8598 K 89 h, prejete hranilne vloge 2193 K — h, izplačane hranilne vloge 12 K — h, dana posojila 1024 K — h, vrnena posojila 988 K 80 h.

Hranilnica in posojilnica v Šturiji: Prejemki 6439 K 20 h, izdatki 4672 K, 26 h, denarni promet 11111 K 46 h, prejete hranilne vloge 4059 K, 74 h, izplačane hranilne vloge 528 K 90 h, dana posojila 840 K, vrnena posojila 53 K.

Hranilnica in posojilnica v Borovnici: Prejemki 4311 K 65 h, izdatki 3530 K 04 h,

denarni promet 7841 K 69 h, prejete hranilne vloge 4022 K, izplačane hranilne vloge — K — h, dana posojila 2900 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Češnjici: Prejemki 7765 K 88 h, izdatki 6760 K — h, denarni promet 14525 K 88 h, prejete hranilne vloge 1070 K — h, izplačane hranilne vloge 1460 K — h, dana posojila 5300 K, vrnena posojila 2 K 80 h.

Hranilnica in posojilnica v Šmarji pri Ljubljani: Prejemki 5277 K 82 h, izdatki 2434 K 10 h, denarni promet 7711 K 92 h, prejete hranilne vloge 3850 K — h, izplačane hranilne vloge 1213 K 36 h, dana posojila 1200 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica na Igu pri Ljubljani: Prejemki 8952 K 40 h, izdatki 6656 K 80 h, denarni promet 15609 K 20 h, prejete hranilne vloge 5222 K 36 h, izplačane hranilne vloge 809 K 25 h, dana posojila 1330 K, vrnena posojila 1048 K 83 h.

Hranilnica in posojilnica v Št. Jurju pri Kranju: Prejemki 6877 K 48 h, izdatki 5902 K 70 h, denarni promet 12780 K 18 h, prejete hranilne vloge 2859 K — h, izplačane hranilne vloge 610 K — h, dana posojila 460 K, vrnena posojila 400 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Št. Rupertu: Prejemki 1863 K 53 h, izdatki 1031 K 11 h, denarni promet 2894 K 64 h, prejete hranilne vloge 900 K, izplačane hranilne vloge 194 K 50 h, dana posojila 820 K, vrnena posojila 680 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Polhovem Gradcu: Prejemki 2487 K 14 h, izdatki 1994 K 40 h, denarni promet 4481 K 54 h, prejete hranilne vloge 1800 K 16 h, izplačane hranilne vloge 393 K 95 h, dana posojila 400 K, vrnena posojila 400 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Stariloki: Prejemki 9755 K 36 h, izdatki 5931 K 11 h, denarni promet 15686 K 47 h, prejete hranilne vloge 3818 K 50 h, izplačane hranilne vloge 930 K 24 h, dana posojila — K, vrnena posojila 900 K — h.

Hranilnica in posojilnica na Gojzdu: Prejemki 1421 K 19 h, izdatki 915 K 02 h, denarni promet 2336 K 21 h, prejete hranilne vloge 100 K — h, izplačane hranilne vloge — K — h, dana posojila 870 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Cerknem Goriško: Prejemki 23469 K 36 h, izdatki 32277 K 45 h, denarni promet 55746 K 81 h, prejete hranilne vloge 20804 K 16 h, izplačane hranilne vloge 25264 K 62 h, dana posojila 1060 K — h, vrnena posojila 1444 K 31 h.

Hranilnica in posojilnica v Robu: Prejemki 17616 K 85 h, izdatki 15672 K 35 h, denarni promet 33289 K 20 h, prejete hranilne vloge 6276 K 40 h, izplačane hranilne vloge 12629 K 83 h, dana posojila 1300 K, vrnena posojila 100 K.

Hranilnica in posojilnica v Senožečah: Prejemki 1916 K 03 h, izdatki 1696 K 59 h, denarni promet 3612 K 62 h, prejete hranilne vloge 200 K, izplačane hranilne vloge 693 K 35 h, dana posojila 1000 K, vrnena posojila 640 K.

Hranilnica in posojilnica v Dobropoljah: Prejemki 29003 K 67 h, izdatki 23953 K 71 h, denarni promet 52957 K 38 h, prejete hranilne vloge 11239 K, izplačane hranilne vloge 5684 K 87 h, dana posojila 13193 K — h, vrnena posojila 11090 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Št. Petru: Prejemki 10613 K 55 h, izdatki 7714 K 38 h, denarni promet 18327 K 93 h, prejete hranilne vloge 6829 K 72 h, izplačane hranilne vloge 3310 K 72 h, dana posojila 1872 K — h, vrnena posojila 270 K.

VABILO

na

Občni zbor

hranilnice in posojilnice za Višnja goro in okolico

registr. zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 20. aprila 1902 ob 3. uri popoldne v gostilni gosp. M. Omahen v Dedendolu.

Vspored:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobrenje računa za preteklo leto.
4. Volitve.
5. Različnosti.

Višnja gora dne 5. aprila 1902.

Načelstvo.

VABILO

k

občnemu zboru

Mlekaskе zadruge v Cirknici

ki bode dne 13. aprila t. l. ob 1/2 4. uri popoldne v dvorani hranilnice in posojilnice v Cirknici s sledečim vspeodom:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje računa za leto 1901.
3. Volitev 1 uda načelstva.
4. Volitev nadzorništva.
5. Sprememba pravil.
6. Slučajnosti.

Cirknica, dne 3. aprila 1902.

Odbor.

Razglas.

Mlekarska zadruga v Radečah, registrovana zadruga z omejenim poroštvom, daje s tem na znanje, da je pri rednem občnem zboru dne 9. pr. m. sklenila razdružbo zadruge in se vsled tega opozarjajo ozir. pozivljajo upniki, da se pri podpisani zadruzi pravočasno zgledajo.

Mlekarska zadruga v Radečah pri Zidanem Mostu, reg. zadruga v omej poroštvom.

A. Zamrl l. r., J. Ravnikar l. r.,
načelnik. tajnik.

»Gospodarska Zveza« v Ljubljani, reg. zadr. z omej. zav. naznanja
žalostno vest, da je nje prezasluženi sotrudnik gospod

ALEŠ BERGANT

agronom

v nedeljo dne 6. t. m. ob 1/211. uri zvečer na svojem posestvu v Št. Jurji
pri Kranju, previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bode v sredo dne 9. t. m., ob 9. uri dopoldne v Št. Jurju
pri Kranju.

Da bi mu bila zemljica lahka!

V Ljubljani, dne 7. aprila 1902.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(134) 24-6

Jajca za valjenje

148 6-1 od plemenitih kur, kakor:

Plymuth Roks	eno po	40 vin.
Hudan velike z čopom		40 „
Dorking srebrnovratne		40 „
bele		50 „
Leghorn bele		50 „
Paduvanke bele		50 „
Taljane progaste		50 „
Vyandot zlatoprogaste		50 „
Lak srebrni		60 „
Hamburški zlatoprizni domači fazan		60 „
belgijske velike kunce prodaja		

Ivan Kranjc

v Št. Ilju p. Velenje, Štajarsko.

Manj ko 10 jajc se ne odpošlje.

Samo v teh zavojih se
dobiva pristna, tako
splošna priljubljena

Kathreinerjeva o o o o
Kneippova sladna kava

➡ Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah. ➡

Vsak kmetovalec

se lahko
prepriča, da
je najboljšo
sredstvo
konje,
krave,
teleta,
vole,
ovce,
prašiče
i. t. d.

zdrave, močne, hlastežne in
debele ohraniti (144) 24-2

živinski prašek

iz lekarne Piccoli „pri angeljnu“
v Ljubljani, Dunajska cesta.
Zavitek 1/4 kile velja 50 vinarjev; 10 zavitkov
4 krone.
Pošiljatvena naročila proti povzetju.

Novo!

Novo!

Novo!

Ročni stroji za sejati

za deteljo, travna semena,
rž, oves, ječmen, koruzo itd.

Prednosti: Prihranitev se-
mena, rednost v sejanji, velikanska
hitrost. Porabljivost po gorovji,
jarkih in zakotjih. — Ceno in trpežno.

Cena: **50 K** za en stroj proti povzetju z Dunaja.

Glavna prodajalnica: (124) 10-7

ECHINGER & FERNAU, Wien, XV. Neubaugürtel 7 u. 9.

~ Razglednike na zahtevanje. ~

Zaloga:

„Gospodarska

Zveza“

Ljubljani.

(129) 12-11

Ali želite:

mного jaje po zimi?

več dobrega mleka?

hitro debele rejene prešiče?

zdravo lepo govejo živino?

močno trpežno vožno živino?

potem mešajte s krmo samo

Barthelovo apneno klajo.

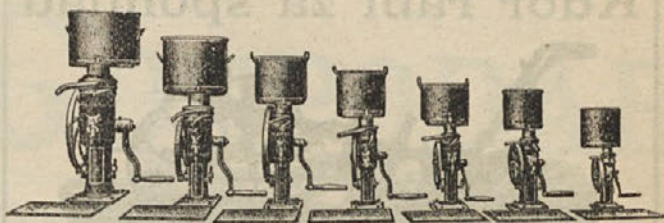
Za male stroške Vam ne bo nikdar

žal. Navodilo zastonj. ~ ~ ~

M. BARTHEL & Co
Dunaj X, Keplergasse 20.

Do 1 kilo surovega **masla** dobimo od **krave** na teden
več, ako rabimo posnemačnik (najboljši na svetu)

„Teutonia“

Cene:	500	300	200	130	100	75	50 litrov na uro
	775	460	350	275	240	210	150 kron

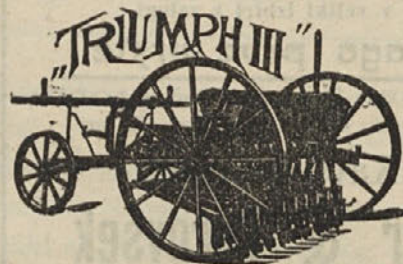
ocarinjen z Dunaja ali pa od avstrijske meje. Posnemačnike „Teutonia“ se dobiva na-
ravnost iz tovarne ali pa iz skladišča na Dunaju.

Zastopništva na gotov račun ali pa proti proviziji ustanavljajo se do 1. aprila
t. l. po posebno prikladnih izvanrednih pogojih.

Vsa vprašanja treba je poslati na

(146) x-2

»Märkische Maschinenbau-Anstalt« Teutonia« G. m. b. H.
Frankfurt a. Oder.

„Triumph III“

je na Avstrijskem
najboljši stroj
za sejati.

== Posebna tovarna ==

Josip Friedlaender

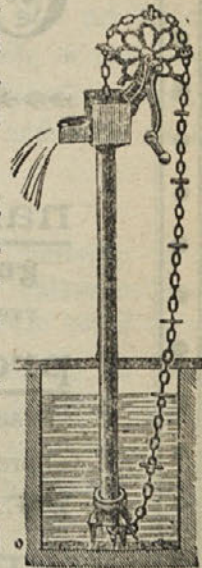
145 15-2 Dunaj, XX., Dresdnerstr. 42.

Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju
gnojnice jeziti,
tedaj si kupi (142) 12-3

Klementovo pumpo na verige,

katera prekosi po svoji čudo-
vito veliki izvršitvi in trajnosti
vse druge pumpe. Ta ne ob-
stoji niti iz dil ali zaklopk, niti
iz usnjatih cevij.

Nemogoče je sploh, da
bi se zamašila, zamrznila
ali polomila; veliko posest-
nikov ne izda pri 20letni upo-
rabi niti vinarja za popravo.
Nad 3000 jih je v rabi; več
sto pohval o njih nam je došlo.
Razpošiljam to pumpo na 6te-
denski poskus; ako bi bila pa
ta nerabljiva, vzamem jo brez
vsake odkšodnine nazaj.

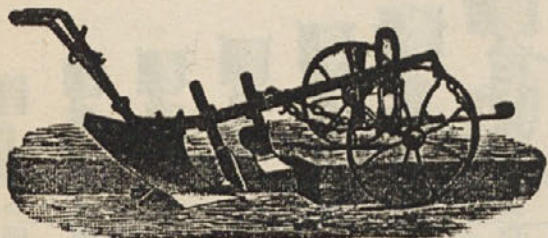

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobeih-Roudnici ob/L.

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Kdor rabi za spomlad

en dober plug, naj si ogleda naše jeklene pluge, katerih ni potreba nič držati, — za orati so veliko lažji in trpežnejši kakor navadni plugi.

Vsakdo dobi plug na poskušnjo in ga lahko vrne, če mu ne ugaja.

Znano dobra in lahko tekoča vrtila, mlatilnice, slamoreznice, čistilnice, mlne za žito z kameni, mlini in stiskalnice za sadje in grozdje, vse vrste trombe in cevi za vodovode itd. v veliki izbiri v zalogi.

Samo blaga prve vrste.

Traverze, železniške šine in vse potrebščine za stavbe dobi se po jako nizki ceni in točni postrežbi pri

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino na debelo in drobno in zaloga poljedelskih strojev

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

(135) —7

Ing. Math. Quinz, Dunaj

III/2 Obere Weissgärberstr. 14.

Patent «Lanz»-ov

Posnemalnik za mleko

na roko in močno silo garanto-

vano najboljše posnemanje.

140 12—5 Zaloga

vseh poljedelskih strojev stroji za košnjo po ameri-

skem sistemu Jones

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku pro-
dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gab.
Piccoliju v Ljubljani prisrčno za
hvalo za doposlane Jim stekleničice.

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti pro-
fesorji in doktorji priporočajo bolehavim G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera krepča želodec, pospešuje slast, pospešuje prebav-
(110) 12—10 ljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G
Piccoli, lekarnar „pri angelju“ v Ljubljani, na Dunajski cesti

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po 12
in več stekleničic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih
gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsako-
vrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi
vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim
preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlomu.

Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg naprej.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!